

Stichting Socrates Jaarverslag 2019

Oogsten en Zaaïen

2019 was een belangrijk en bijzonder jaar voor stichting Socrates. In het verlengde van een evaluatie van de resultaten van haar (eerste) strategisch plan (2015-2020) ontwikkelde ze de missie, de visie, de hoofdthema's en de doelen voor haar tweede vierjarig strategisch plan, nu voor de periode 2020-2024. Ze deed dat samen met vertegenwoordigers van alle stakeholders: een aantal Socrateshoogleraren en leden van het bestuur van stichting Socrates (10), maar ook van het Humanistisch Verbond, de Universiteit voor Humanistiek, TNO en het AUMC (9). Een verdere concretisering van het plan vond plaats in de zomer en het najaar 2019 in een tweetal bijeenkomsten met kleiner gezelschap bestaand uit Socrateshoogleraren, leden van het bestuur van stichting Socrates en de directeur en medewerkers van het Humanistisch Verbond.



Dit inhoudelijke plan dient sinds 2015 behalve voor de verdere ontwikkeling van stichting Socrates en de samenwerking met het Humanistisch Verbond, ook als basis voor de financiering van Socrates door het Humanistisch Verbond.¹ In een bijeenkomst van een afvaardiging van het bestuur van stichting Socrates met een afvaardiging van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond op 4 september 2019 deelde de penningmeester van het HV het bestuur van stichting Socrates mee dat het hoofdbestuur inmiddels vertrouwen had gekregen in de strategische samenwerking tussen het Humanistisch Verbond en stichting Socrates. Het hoofdbestuur wilde stichting Socrates daarom om te beginnen **vijf** jaar geven om de nieuwe plannen te realiseren **in plaats van vier**, mede omdat het meestal een jaar duurt voordat een nieuw plan echt opgestart is. Voor het voorliggende plan betekent dit dat het klaar moet zijn in 2025 i.p.v. 2024. Het hoofdbestuur zegde stichting Socrates bovendien toe dat het Humanistisch Verbond stichting Socrates voor de duur van het nieuwe strategisch plan zal financieren. Stichting Socrates hoeft in die periode niet meer ieder jaar een verzoek om financiering voor het komend jaar in te dienen. De eerstvolgende keer is in 2025 en dan opnieuw op basis van de resultaten van het afgelopen plan en een nieuw strategisch plan voor vijf jaar. Het bestuur dankte het hoofdbestuur voor deze waardering en de toezeggingen. Na alle onzekerheid over de financiering de afgelopen jaren was dit voor het bestuur van stichting Socrates een grote opluchting.

Het Humanistisch Verbond heeft stichting Socrates in die vergadering bovendien een continuïteitsgarantie gegeven, mits er goede afspraken gemaakt konden worden over het inzetten van het eigen vermogen van stichting Socrates onder meer voor de dekking van tekorten ontstaan door onverwacht grote aantallen Socrates hoogleraren en voor het stimuleren van innovatie. De uitnodiging om daar in goed overleg tussen de beide penningmeester een plan voor te maken, nam stichting Socrates graag aan.

¹ Zie voor het plan en het verslag van het gesprek met het HV de stukken en bij de bestuurs- en de voor- en najaarsvergaderingen 2019

Op 31 augustus en 1 september 2019 organiseerde stichting Socrates samen met het Humanistisch Verbond haar eerste Summerschool bij het ISVW te Leusden. Acht Socrates hoogleraren en twee gewoon hoogleraren van respectievelijk de Universiteit voor Humanistiek en de Universiteit Utrecht, gingen met ruim zeventig deelnemers een humanistisch gesprek aan over 'Homo Deus' van Y. Harari. Zowel de hoogleraren als de deelnemers waren zeer tevreden over deze Summerschool. Hij resulteerde bovendien in de bijbehorende bundel: *Sprookjes voor Hoogopgeleiden. Humanistische antwoorden op Harari's Homo Deus.*

Lopende zaken.

Het bestuur vergaderde in 2019 zoals gebruikelijk één keer in het voorjaar op 22 mei en één keer in het najaar op 27 november.

In het verlengde van deze vergaderingen vergaderde het bestuur ook twee maal met de hoogleraren. In de beide voorjaarsvergaderingen besprak het bestuur onderling en vervolgens met de hoogleraren de jaarplannen Socrateshoogleraren; de terugkerende vraag hoe krijgen we Socrates beter op de kaart, bijvoorbeeld door een Summerschool; de komende activiteiten van het Humanistisch Verbond; en de stand van zaken bij de (her) benoemingen in Rotterdam, Eindhoven, Utrecht, Nijmegen, Maastricht en Leiden.

In de najaarsvergadering nam het bestuur kennis van het vertrek van haar secretaris Jahmilla Frank en maakte het kennis met Jela Keyani, vanaf 1 september de nieuwe secretaris. Het behandelde het financiële jaarverslag en de begroting 2020, besprak de jaarverslagen 2018/2019 van de hoogleraren, overlegde weer over Socrates op de kaart, de komende activiteiten van het Humanistisch Verbond en de stand van zaken van de (her) benoemingen.

In het kader van 'Socrates beter op de kaart' ging veel aandacht uit naar de voorbereiding van de Summerschool. Ook de bijeenkomsten van het platform voor de hoogleraren stonden in dat teken.

Extra aandacht was er voor drie van de gangbare procedures afwijkende (her) benoemingstrajecten:

- Bij de Universiteit Maastricht vanwege het verzoek van hun medische faculteit om daar een tweede Socratesleerstoel te mogen vestigen en daarop Dr. Wybo Dondorp, eerder 2^e geworden bij de herbezetting van de leerstoel bij de Universiteit Twente, te mogen benoemen. In de vergadering van 28 november 2019 keurde het bestuur dit goed en benoemde hem daar gelijk op;
- Bij de Universiteit Utrecht vanwege de kans om na jaren weer een Socratesleerstoel bij de Universiteit Utrecht te kunnen vestigen. Breekijzer: die de belangstelling van Prof. Dr. Joop Schippers en zijn werkomgeving voor een Socratesleerstoel op het gebied van 'De (mens)waardigheid van werk'. Eind 2019 zag dit er veelbelovend uit. Er moest alleen nog naar financiering gezocht worden.
- Bij de Erasmus Universiteit vanwege het voorstel van de Stichting Psychiatrie en Filosofie voor samenwerking met en financiering door de stichting P&F bij de herbezetting van de Socratesleerstoel van Heleen Pott.

Rooster van aan en aftreden van het bestuur

Op 1 januari 2019 bestond het bestuur uit: Lieteke van Vucht Tijssen (vz), Gerty Lensvelt-Mulders, Frans de Haas, Jaap van den Herik, Jan Rath, Marian Hijmans, Dick Middelhoek, Rogier van der Wal, Marcel Wissenburg (Penningmeester). Waarnemer: Christa Compas, als directeur HV.

In haar vergadering van 22 mei 2019 nam het bestuur afscheid van Gerty Lensvelt-Mulder, Jaap van den Herik en Jan Rath die alle drie in de loop van 2019 het eind van hun tweede termijn waren. Ze dankte hen allen hartelijk voor hun grote betrokkenheid. Gerty Lensvelt was als rector van de UvH q.q. lid van het bestuur. Ze werd opgevolgd door Joke van Saane, die op 1 juni 2019 benoemde nieuwe rector van de UvH. Voor de opvolging van Jaap van den Herik en Jan Rath zouden in de tweede helft van het jaar kandidaten gezocht worden. Als kandidaat voor de opvolging van Jan Rath werd alvast de naam van Heleen Pott genoemd.

Verder besloot het bestuur Frans de Haas en Marian Hijmans wegens goed functioneren aan het hoofdbestuur voor te dragen voor herbenoeming.

Helaas is Marian Hijmans tot grote schrik en verdriet op 27 augustus zeer plotseling overleden. In 2019 had bestuur nog geen kandidaat voor haar opvolging gevonden. Voor Jaap van den Herik was eind 2019 nog geen opvolger gevonden. Mede door de wisseling van secretarissen werd in 2019 nog geen voorstel voor herbenoeming van Frans de Haas en benoeming van Heleen Pott aan het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond gedaan.

Personalia

In de zomer 2019 verliet de toenmalige secretaris van stichting Socrates, Jahmilla Frank, het HV en stichting Socrates. Per 1 september werd ze opgevolgd door Jela Keyani.

Op 27 augustus overleed tot groot verdriet van het bestuur zeer onverwacht ons betrokken en inspirerende bestuurslid Marian Verloren van Themaat-Hijmans.

De hoogleraren

In 2019 waren er gemiddeld 9 Socratesleerstoelen bezet bij de:

- Universiteit voor Humanistiek : Prof. Dr. Aagje Swinnen;
- Universiteit van Amsterdam: Prof. Dr. Jeanette Pols
- Vrije Universiteit: Prof. Dr. Yolande Jansen;
- Erasmus Universiteit: Prof. Dr. Heleen Pott;
- Universiteit Twente: Prof. Dr. Erik Rietveld;
- Universiteit Groningen: Prof. Dr. Joakim Sandberg;
- Universiteit Maastricht: Prof. Dr. Marc Davidson;
- Universiteit Wageningen: Cor van de Weele;
- TU Delft: Prof. Dr. Neelke Doorn;
- TU Eindhoven: Prof. Dr. Elselijn Kingma.

Het proces rond het vervullen van de vacature in Leiden verliep moeizaam. Met de Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit werd succesvol overlegd over het vestigen van een Socratesleerstoel. Voor de leerstoel bij de UU zal de stichting financiering moeten zoeken voordat de benoeming kan plaatsvinden.

1 september 2019 eindigde na 20 jaar de benoeming van Heleen Pott als Socrateshoogleraar bij de Erasmus universiteit vanwege haar emeritaat. 31 december 2019 liep de tweede benoemingsperiode van Elselijn Kingma als Socrateshoogleraar af.

27 november 2019 werd Wybo Dondorp als 2^e hoogleraar bij de Universiteit Maastricht benoemd.

Inhoudelijke thema's en resultaten

Op basis van de strategiediscussie zijn in 2019 voor de periode 2020-2025 als thema's gekozen:

- Machteloosheid en angst bij veel mensen;
- Klimaat(-verandering) biodiversiteit, duurzaamheid, globale ongelijkheid
- Artificial Intelligence;
- Klassiek Humanisme/Grondslagen van het Humanisme:
- Medische ethiek

De in 2019 gevestigde leerstoelen waren als volgt te verdelen over deze thema's:

Machteloosheid en angst bij veel mensen

Erasmusuniversiteit: Opvolg(st)er Heleen Pott in samenwerking met de stichting Psychiatrie en Filosofie;

Klimaat(-verandering) biodiversiteit, duurzaamheid

Universiteit Maastricht: Marc Davidson (duurzame ontwikkeling); TU Delft: Neelke Doorn (techniek en klimaatverandering); Wageningen Universiteit: Cor van der Weele (relatie mens natuur);

Globale ongelijkheid

RUG: Joakim Sandberg (humanistische economie); Radbouduniversiteit: nog te vestigen Global Justice);

Artificial Intelligence

GEEN eventueel opvolger Elsely Kingma op leerstoel Eindhoven Te bespreken met cvb en decaan.

Klassiek Humanisme/ Grondslagen van het Humanisme

Alle hoogleraren, maar in het bijzonder: VU: Yolande Jansen (Humanisme, religie en seculariteit); Universiteit Twente: Erik Rietveld (Het ontwerpen en maatschappelijke inbedden van technologie); UvH: Aagje Swinnen (Levenskunst en ouder worden); Universiteit Leiden: Leerstoel Leiden Wijsgerige antropologie (benoemingsprocedure stagneerde in 2019 nog).

Medische ethiek

TU Eindhoven: Elsely Kingma (Moederschap) tot 31-12 2019 ;UvA Jeanette Pols (Humanisme and materialities);_ Universiteit Maastricht Wybo Dondorp (Toekomstige generaties) vanaf 27 11 2019

Ze zijn bovendien als volgt te koppelen aan de thema's van het HV en dragen daar vaak ook aan bij (zie ook verslag strategiebijeenkomst 04-10 -2019):

HV thema Leven, liefde en dood

Elsely Kingma; Opvolg(st)er Heleen Pott; Jeanette Pols;_Aagje Swinnen; Wybo Dondorp;_Erik Rietveld.

HV thema Vrijheid van denken

Yolande Janssen; leerstoel Global Justice (Nog te benoemen procedure in gang); Nieuw te benoemen hoogleraar wijsgerige antropologie Leiden.

HV thema Met zorg naar elkaar omzien: Jeanette Pols; Aagje Swinnen.

HV thema Duurzaamheid (nieuw): Marc Davidson; Cor van der Weele; Joakim Sandberg; Neelke Doorn.

In zijn bestuursvergadering van 27-11-2019 besprak het bestuur de jaarverslagen van de hoogleraren. Het bestuur kwalificeert de prestaties van de hoogleraren zowel inhoudelijk als qua omvang van de output zeer goed tot goed. Hier en daar maakt het een kanttekening bij de samenhang van een verslag of bij een gekozen onderwerp. Het bestuur constateerde verder dat de hoogleraren in verschillende mate betrokken waren of werden bij activiteiten van het HV en wilde graag het gesprek met het HV voortzetten over de manier waarop dat beter zou kunnen. De bedoeling van de verhuizing van de Secretaris naar de staf van het HV in 2017 was dat de secretaris van stichting Socrates op die plek daarin een verbindende rol zou kunnen spelen. Die was nog niet uit de verf gekomen.

Het bestuur waardeerde het zeer dat er meerder boeken op stapel stonden en er ook al een uitgegeven was. Het vond dat een belangrijke bijdrage aan de verspreiding van het humanistische gedachtengoed.

Hoogleraren in cijfers: ²

Onderzoek

Wetenschappelijke publicaties: **31** waaronder **1** handboek.

Nog onderhanden werk: 4 boeken

Promotiebegeleiding: **12** (waarvan 3 inmiddels afgerond)

Copromotor: **7**

Onderwijs

Onderwijsonderdelen: **10**

² Gebaseerd op de gegevens van 6 van de 9 hoogleraren, van wie er 5 een aanstelling van 0,2 fte hebben en 1 een fulltime aanstelling (Neelke Doorn). Elsely Kingma, Yolande Jansen en Heleen Pott hadden hun gegevens in 2019 niet aangeleverd. Wybo Dondorp werd pas tegen het eind van 2019 benoemd.

Bijdragen aan de maatschappelijke discussie:

Lezingen, interviews, conferenties e.d. **48** waarvan **8 á 10** in publieksmedia zoals kranten (NRC, Trouw, AD en Volkskrant) en op radio en TV.

Bijdragen aan activiteiten van stichting Socrates: **8** aan de Summerschool en **4** lezingen voor een Studium Generale

Grants **4**

Overige

Oraties **2**; Bijdragen aan Internationale handboeken **2**;

Tentoonstellingen **1** plus nominatie daarvan voor een architectuurprijs.

NRC 

Spectaculaire kunstruimte Het Hem

Het Hem In Zaanstad opent vrijdag
Het Hem, een reusachtig
cultuurcentrum in een oude
munitiefabriek.



'Still-Life', de bewegende installatie die RAAAF
voor Het Hem maakte.